

רשומות

הצעות חוק

16 ביולי 1980

1469

ג' באב תש"ם

עמוד

302

חוק הגנת הצרכן, תש"ם-1980

מבוא

א. התפתחות הייצור והמסחר בישראל, וביחוד שכלול דרכי השיוק, תיחכום דרכי הפרסום, הגברת התחרות בשוק המוצרים המיועדים לצרכן ועליית רמת החיים, הביאה לידי כך שהצרכן מתפתח לעתים לרכוש מוצרים שאינו זקוק להם, או שהם באיכות גמוכה מזו שנצטיירה לעיניו נוכח הפרסום שניתן למוצר או לשירות, ולעתים – אף לרכוש מוצר או לקבל שירות כשלגבי חלק מהפרטים החיונים, כגון המחיר האמיתי, האיכות והכמות הנמכרת, הוא הוטעה על ידי הפרסומת שגילתה טפח וכיסתה טפחיים.

הגנת הצרכן מפני אלה מושגת כיום רק באופן חלקי, ובכמה נושאים מרכזיים, שהעיקרי שבהם הוא הטעיית הצרכן, אין הגנה משפטית מספקת, לא במישור הפלילי ולא במישור האזרחי.

כדי להגן על הצרכן מוצע לקבוע בחוק שורה של חובות ואיסורים על העוסקים – היצרנים, היבואנים, הסוחרים ונותני השירותים – שמטרתם הכוללת היא למנוע הטעיית הצרכן, להביא לידיעתו מידע מלא ככל האפשר על טיב העסקה שהוא עומד לעשות, ולתת לו כלים לממש את זכויותיו בדרך של הגשת תובענה לפיצויים במקרה של נזק שנגרם לו עקב הפרת החובות. לאור העובדה שכיום יכול צרכן, ברוב המקרים, לתבוע את העוסק בכית המשפט לחביעות קטנות, יש להניח כי חוק זה יתן בידי הצרכנים מכשיר אפקטיבי למימוש זכויותיהם בתחום שבו הוא דן.

לביצוע החוק ימונה ממונה על הגנת הצרכן, ויוענקו לו סמכויות רבות, אשר יאפשרו לו לוודא כי אכן הוראות החוק מבוצעות ולאכוף ביצוען על עוסקים שאינם מציינים להן. הממונה על הגנת הצרכן יוכל גם לפעול בכל מיגוון הנושאים שבהם דרושה הגנת הצרכן, חוץ מתחום המצוי לפי חוק באחריות מיוחדת של משרד אחר ממשרדי הממשלה או של רשות אחרת.

ב. לחוק המוצע יש שרשים עמוקים במקורות המשפט העברי, הנותנים הגנה רחבה לצרכן במסגרת הלכות אונאה וגניבת דעת. היסוד להלכות אלו הוא במקרא: "וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תוננו איש את אחיו" (ויקרא, כה, 14). "לא תעשו עול במשפט במידה במשקל ובמשורה" (שם, יט, 35). את חומרתם של מעשים שיש בהם אונאה, הפקעת שערים וכדומה הדגישו חכמינו בבבא בתרא דף צ"ב לאמור: "אוצרי פירות ומלווי בריבית ומקטיגי איפה ומפקיעי שערים, עליהן הכתוב אומר (עמוס, ה, 4): 'מתי יעבור החודש ונשבירה שבר והשבת ונפתחה בר, להקטין איפה ולהגדיל שקל ולעוות מאזני מרמה'. וכתוב (שם 7): 'נשבע ה' בגאון יעקב אם אשכח לנצח כל מעשיהם'". ובשמו של רבי לוי נאמר: "קשה עונשן של מידות יותר מעונשן של עריות" (שם, דף פ"ה ע"ב). לדיני אונאה נודעות שתי משמעויות: האחת היא האיסור, והשנייה קובעת את זכותו הממונית של המתאנה כנגד המאנה. בדבר מידות ומשקלות נקבע כי אין לקבוע תקן במידות ומשקלות אלא אם יהיה הבדל הניכר בגלל בין מידה אחת לחברתה. ההלכה רואה בחומרה רבה גניבת דעת ורמאות במקח וממכר, וכך שנינו בתוספתא (בבא קמא פרק ז, ב): "שבעה גנבים הם, הראשון שבכולם – גונב דעת הבריות". בין היתר נקבע כי אין לייפות מצרך

באופן המטעה את הלקוח, שיחשוב שהמצרך טוב מכפי שהוא באמת. אין לייחס למצרך תכונה שאין לו. אין למכור מצרך שיש בו סכנה לבריאות תוך העלמת תכונה זו על ידי תיאור כוזב. שינוי בציון המקור עשוי אף הוא להיכלל בגניבת דעת.

זאת ועוד: המשפט העברי קבע כללים בדבר אגירת מצרכים, פיקוח על המחירים ועל קביעת מחירי מינימום, והגבלת התיווך במכירת מצרכים חיוניים: ראה מחקרו של ד"ר נחום רקובר, "הגנת הצרכן", סידרת מחקרים וסקירות במשפט העברי, משרד המשפטים, חוברת ט"ו, תשל"א-1971.

ג. יחודו של החוק המוצע הוא שבעסקאות צרכניות – כלומר בעסקאות עם אדם הרוכש או מקבל שירות לשימוש פרטי – מעשים ומחדלים של העוסק אשר כרגיל אין מידת ההטעה שבהם מגיעה לידי מרמה במובן הפלילי של המושג, יהפכו לעבירה פלילית והעוסק יצטרך להקפיד יותר במסירת האמת בפרסום. לפי החוק המוצע יוכל צרכן בלי הקשיים שהוא נתקל בהם כיום, להשיג פיצוי על הנזק שנגרם לו על ידי הטעה או לבטל הסכם הנגוע בהטעה.

החוק המוצע מסדיר גם כמה נושאים נוספים בתחום הגנת הצרכן, וביניהם –

- (1) איסור ניצול מצוקתו של הצרכן, חולשתו השכלית והגופנית, בורותו, אי ידיעת השפה, חוסר נסיונו וכד', כדי לקשור עסקה בתנאים בלתי מקובלים;
- (2) חובה לגלות לצרכן פגם מהותי בנכס או תכונות מיוחדות בו המצריכות טיפול מיוחד לשם מניעת נזק;
- (3) חובה לגלות את הריבית האמיתית בעסקאות מסויימות באשראי;
- (4) אפשרות להייה את העוסק במתן ערובות למקדמה שקיבל;
- (5) אפשרות לבטל עסקה ברוכלות תוך שבעה ימים;
- (6) חובה להציג באופן הוגן בעת מכירה מיוחדת את הטובין שבמכירה ואת מחיריהם לפני המכירה ובעת המכירה;
- (7) חובה להודיע לצרכן בעת מכירת מוצרים בעלי איכות נחותה בהנחה מהי הסיבה לאותה הנחה;
- (8) חובה לסמן טובין.

רוב הנושאים האמורים אינם מוסדרים כיום על פי דין שהסדרתם היא בחסר.

קבלת החוק המוצע תהיה בבחינת נדבך חשוב בחקיקה בישראל בנושא הגנת הצרכן. חוק זה יצטרף לכמה חוקים אחרים, כגון חוק החוזים האחידים, תשכ"ד-1964, חוק ההגבלים העסקיים, תשי"ט-1959, חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ח-1957, וחוק שיפוט בחביעות קטנות, תשל"ו-1976, שתפקידם להגן על הצרכן.

חוק כדוגמת החוק המוצע קיים כיום ברכות מהמדינות בעולם המערבי, והתפישה כי לצרכן דרושות הגנות מיוחדות מעבר לאלה שבחקיקה הכללית, וכי מן הראוי שהטיפול בהגנתו ירוכז בידי רשות מיוחדת, הפכה לעקרון חשוב ביחסים שבין השלטון והאזרח.

חוק הגנת הצרכן, תש"ם-1980

פרק א': פרשנות

1. בחוק זה -
- "הממונה" - מי שנתמנה להיות ממונה לפי סעיף 20;
 - "חוק זה" - לרבות התקנות לפיו;
 - "מכר" - לרבות השכרה, מקח-אגב-שכירות, הצגה למכירה, הצעה למכירה, וחליפין;
 - "נכס" - טובין, מקרקעין, זכויות, ניירות ערך כמשמעותם בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968, ואיגרות חוב ממשלתיות;
 - "עוסק" - מי שמוכר נכס או נותן שירות דרך עיסוק;
 - "עסקה" - מכירת נכס או מתן שירות;
 - "צרכן" - מי שקונה נכס או מקבל שירות מעוסק במהלך עיסוקו לשימוש שעיקרו אישי, ביתי או משפחתי;
 - "שירות" - למעט עסקי בנק;
 - "השר" - שר התעשייה, המסחר והתיירות.

הגדרות

פרק ב': הטעיה ועושק

2. (א) לא יעשה עוסק דבר - כמעשה או במהדל, ככתב או בעל-פה או בכל דרך אחרת - העלול להטעות צרכן, ככל ענין מהותי בעסקה (להלן - הטעיה); בלי לגרוע מכלליות האמור יראו ענינים אלה כמהותיים בעסקה:

איסור הטעיה

דברי הסבר

על הצרכן מחייב קביעת הוראות מיוחדות, הן בדיני העונשין והן בדיני החיובים, אשר יקלו על הצרכן בהתדיינות עם העוסק.

הגדרת "שירות" מוציאה את עסקי הבנקאות, הוראות מקבילות ומותאמות לענף מוצעות בהצעת חוק הבנקאות (הגנת לקוחות), תש"ם-1980.

2 סעיף 2 כיום דנה בענין הטעיה המסחרית פקודת סימני סחורות משנת 1929, שחלקה הגדול יבוטל עם הקיקת חוק זה. סעיף זה בא להרחיב את אי-סור הטעיה על שורה ארוכה של פעילויות מסחריות שהפקודה אינה דנה בהן. יש להדגיש כי רשימת הנושאים המפורטים בסעיף 2 (א) היא רשימה מדגימה בלבד ולא ממצה.

סעיף קטן (ב) בא להחיל את איסור הטעיה גם על יבואן ועל מי שמחזיק נכס לצרכי מסחר.

1 סעיף 1 הגדרת "מכר" באה להרחיב את הגדרת מכר שבחוק המכר, תשכ"ח-1968 - "הקניית נכס תמורת מחיר" - ולכלול בפעולה המוסדרות לפי החוק המוצע גם פעילויות הקרובות למכר, כגון שכירות וכגון מקח-אגב-שכירות.

בהגדרת "נכס" נכללו גם מקרקעין - קרקע, כל הבני והנטוע עליה וכל דבר אחר המחובר אליה חיבור של קבע - זכויות וניירות ערך. בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968, מוגדר המונח ניירות ערך "למעט ניירות ערך המונסקים על ידי הממשלה או על-פי חוק מיוחד". לפיכך נמצא צורך להוסיף בהגדרת נכס גם איגרות חוב ממשלתיות.

הגדרת "צרכן" באה לייחד את הוראות החוק לעסקאות לצרכי הפרט ולהוציא עסקאות מסחריות, אשר נליהן ימשיך לחול מכלול החקיקה הרגיל. הצורך להגן

1 ס"ח תשכ"ח, עמ' 234.

- (1) הטיב, המהות, הכמות והסוג של נכס או שירות;
- (2) המידה, המשקל, הצורה והמרכיבים של נכס;
- (3) מועד האספקה או מועד מתן השירות;
- (4) השימוש שניתן לעשות בנכס או התועלת שניתן להפיק ממנו;
- (5) דרכי הטיפול בנכס;
- (6) זהות היצרן או נותן השירות;
- (7) מקום ייצורו של הנכס;
- (8) תאריך ייצורו של הנכס או תאריך תפוגתו;
- (9) החסות, העידוד או ההרשאה שניתנו לייצור הנכס או למכירתו או למתן השירות;
- (10) התאמתו של הנכס או השירות לתקן או לדגם;
- (11) קיומם של חלפים, אבזרים או חמרים המיוחדים לתיקון הנכס או לשימוש בו;
- (12) המחיר הרגיל או המקובל או המחיר שנדרש בעבר;
- (13) חוות דעת מקצועית שניתנה לגבי טיב הנכס או מהותו או לגבי השירות;
- (14) השימוש הקודם שנעשה בנכס או היותו חדש או משופץ;
- (15) שירות אחזקה ותבאיו;
- (16) תנאי אחריות לנכס או לשירות;
- (17) כמות הטובין שבמלאי מסוג נושא העסקה;
- (18) היות העסקה שלא במהלך עסקים.

(ב) לא ימכור עוסק, לא ייבא ולא יחזיק לצרכי מסחר נכס שיש בו הטעיה; דרש הממונה או הצרכן מעוסק כאמור את שמו ומענו של האדם שממנו רכש הוא את הנכס, ימסרם העוסק על פי הדרישה, ואם לא עשה כן יראו אותו כמטעה.

3. (א) לא יעשה עוסק דבר – במעשה או במחדל, בכתב או בעל־פה או בכל דרך אחרת – העלול לעשוק צרכן.

(ב) לענין חוק זה, "עושק" – ניצול מצוקתו של הצרכן, חולשתו השכלית או הגופנית, בורותו, אי־ידיעתו את השפה או חוסר נסיונו, או הפעלת לחץ בלתי הוגן עליו, הכל כדי לקשור עסקה בתנאים בלתי מקובלים או בלתי סבירים או כדי לקבל תמורה העולה במידה בלתי סבירה על התמורה המקובלת.

דברי הסבר

סעיף זה בא להרחיב את משמעות המונח "עושק", והו מחיל על העושק במובן הרחב הזה את הוראות החו המוצע בדבר סמכויות, עושים ותרוסות אורחיות.

סעיף 3 העוסק מהווה עבירה לפי סעיף 431 לחוק העונשין, תשל"ז-1977, ועילה לביטול החו על פי סעיף 18 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973.

4. עוסק חייב לגלות לצרכן -

- (1) כל פגם או איכות נחותה או תכונה אחרת הידועים לו, המסחיתים באופן ניכר מערכו של הנכס;
- (2) כל תכונה בנכס המחייבת שימוש בדרך מיוחדת כדי למנוע פגיעה למש-תמש או לאדם אחר או לנכס תוך שימוש רגיל או טיפול רגיל;
- (3) כל פרט מהותי לגבי נכס שקבע השר באישור ועדת הכלכלה של הכנסת; אולם תהא זו הגנה לעוסק אם הוכיח כי הפגם, האיכות הנחותה או התכונה בנכס היו ידועים לצרכן.

הסכם בכתב

5. היה לשר יסוד סביר להניח כי הדבר דרוש למניעת הטעיה או עושק, רשאי הוא בתקנות לחייב עוסק לערוך הסכם בכתב עם הצרכן, לציין בהסכם את הפרטים שנקבעו בתקנות ולמסור לצרכן העתק חתום של ההסכם.

אחריות להטעיה באריות

6. (א) היתה הטעיה באריותו של נכס, על גביה או במצורה לה, באחד העניינים המנויים בסעיף 2, יראו כמטעה אחד או יותר מאלה: היצרן, האורז והמעצב.
- (ב) בתובענה בשל עוולה לפי סעיף זה תהא ליצרן, לאורז ולמעצב הגנה אם הוכיח שלא הוא אחראי להטעיה אלא פלוני שנקב בשמו.

אחריות להטעיה

7. (א) היתה הטעיה בפרסומת, יראו כמטעה את מי שבשמו נעשתה הפרסומת ואת האדם שהביא את הדבר לפרסום וגרם בכך לפרסומו, ואם המוציא לאור, העורך, המדפיס, המפיץ או מי שהחליט בפועל על פרסום אותה פרסומת ידעו, כי הפרסומת מטעה או שעל פניה הפרסומת מטעה - יראו גם אותם כמטעים.

(ב) הובאו בפרסומת עובדות בדבר התכונות של נכס או שירות או בדבר ממצאי בדיקה שנעשתה בהם, יהא הממונה רשאי לדרוש ממי שבשמו נעשתה או ממי שהביא את הדבר לפרסום וגרם בכך לפרסומו שיציג ראיות להוכחת אותן עובדות; לא הציג ראיות כאמור להנחת דעתו של הממונה, תהא בכך ראיה לכאורה שהפרסומת היתה מטעה, אולם תהא זו הגנה למי שבשמו נעשתה הפרסומת כי לא ידע ולא יכול היה לדעת שהפרסומת מטעה.

דבריו הסבר

סעיף 4 עוסק זה בא להגן על הצרכן מפני עשיית עסקה בנכס פגום בלי שהוא מודע לפגם ולאיכות הנחותה. המוכר חייב לגלות פגמים מהותיים צרכן מיומנת.

כדי למנוע שימוש לרעה בחובת הגילוי של המוכר, זנת לו הגנה במקרים שהפגם, האיכות הנחותה או זכונה המיוחדת לנכס ידועים לצרכן.

5 סעיף בסוגי עסקאות מסוימים יש צורך כי כל פרטי העסקה יובהרו היטב לצרכן, וכדי נזע ספקות רצוי כי הבהרות אלה יהיו בכתב. סעיף בא להקנות לשר סמכות לקבוע באילו עסקאות תהא זכנה האמורה ומה יהיו פרטי ההסכם.

6 סעיף אחת מדרכי ההטעיה הנפוצות היא הטעיה באריות המוצר. במקרה כזה קשה לדעת מי למעשה אחראי להטעיה, היצרן המכיר את מוצריו ותכונותיהם, האורז שארז בפועל את המוצר, או המעצב שהכין את התוכן המילולי והגרפי של האריות. לכן רואה החוק כמטעה כל אחד מהשלושה, אולם מאפשר לו להסיר מעליו את האחריות האזרחית על ידי כך שיציב על האחראי להטעיה. לגבי האחריות הפלילית יחולו הוראות סעיף 35, שלפיו יוכל הנאשם להתגונן בטענה שלא ידע ולא היה עליו לדעת על ההטעיה.

7 סעיף (א) כדי למנוע את התופעה של הטעיה בדרך של פרסומת, בין במודעות ברבים ובין באמצעי התקשורת או בכל דרך אחרת, מוצע לה-

- (ג) נערכה או הופצה פרסומת בדרך העלולה להביא אדם סביר להניח שאין היא פרסומת, יראו בכך פרסומת מטעה אף אם חכנה איננו מטעה.
- (ד) לענין סעיף זה, אחת היא אם הפרסומת נעשתה בישראל או מחוצה לה, אם היא עלולה להטעות צרכן בישראל.

פרק ג': מכירות באשראי, מקדמות, רוכלות ומכירות מיוחדות

הגדרות

8. בפרק זה -

- "מחיר במזומן" - המחיר שנקבע לנכס או לשירות אם הוא משתלם כולו בעת כריתת הסכם המכר או הסכם השירות;
- "מחיר באשראי" - המחיר שנקבע לנכס או לשירות אם הוא כולל תוספת על המחיר במזומן בשל כך שאינו משתלם בעת כריתת הסכם המכר או הסכם השירות;
- "מחיר לשיעורין" - תשלומים לשיעורין של המחיר שנקבע לנכס או לשירות שאינם כוללים תוספת על המחיר במזומן בשל כך שאינו משתלם בעת כריתת הסכם המכר או הסכם השירות;
- "מכירה מיוחדת" - מכירת סוף העונה, מכירת חיסול מלא או חלקי, מכירת יובל או מכירה אחרת שבה מוצעים הטובין של העסק או מקצתם במחירים מזולים לתקופה מסויימת שלא בדרך מתן הנחה לצרכן פלוני;
- "עסקה באשראי" - עסקה שנקבע לה מחיר באשראי;
- "מקדמה" - תשלום מראש של המחיר, כולו או מקצתו, לפני מסירת הנכס או מתן השירות;

דבריו הסבר

(ד) סעיף קטן (ד) בא להחיל את הוראות הסעיף גם על פרסומת שנעשתה באמצעי תקשורת המגיע לארץ ומקורו בחוץ-לארץ. לדוגמה: פרסומת למוצר המיוצר בארץ שפורסמה בעתון חוץ המגיע לארץ, או פרסומת בתחנת שידור הנמצאת מחוץ לישראל אך הנקלטת בישראל.

על כל אישום לפי סעיף זה יחולו ההגנות שבסעיף 35.

סעיף 8 המועדים החשובים לענין עסקה הם יום כריתת ההסכם (וכידוע כריתת הסכם בישראל יכולה להיעשות גם שלא בכתב), יום מסירת הנכס או מתן השירות, ומועדי השלום השונים. נקיבת מחיר לעסקה, בלי להביא בחשבון את דחיית התשלומים למי עדים מאוחרים, דחיית אספקת המוצר, חיובו של הצרכן במתן מקדמות וכדומה, עלולה להטעות את הצרכן ביחס למחירה האמיתי של העסקה.

לכן הוגדרו לענין זה שלושה סוגי מחירים: מחיר במזון, שהוא המחיר שנקודת הזמן הקובעת בו היא כריתת ההסכם, אף אם הטובין אינם נמסרים באותו מעמד מחיר באשראי, שהוא המחיר שבו נקודת הזמן הקובעת היא כריתת ההסכם, אולם המחיר אינו משתלם במלואו באותו מעמד אלא מאוחר יותר ויש תוספת למחיר בט

טיל אחריות לאותה הטעיה על כל המשתתפים בתהליך הפרסום. עם זאת, בהתחשב בכך כי יש תהליכי פרסום שלא כל העוסקים בהם יכולים לדעת כי אכן הפרסום מטעה, נחלקו העוסקים בתהליך הפרסום לשתי קבוצות: ההגנות הקבועות בסעיף לפי זה, לא ניתנו לאדם שבשמו נעשתה הפרסומת ולמי שהביא את הדבר לפרסום ואילו המוציא לאור, העורך, המדפיס, המפיץ או מי שהחליט בפועל על פרסום הפרסומת יהיו אחראים רק במידה שידעו בפועל שהפרסומת מטעה או שהטעיה היתה גלויה על פניה.

(ב) לעתים מופיעה פרסומת שבה מפורטות תכונותיו של המוצר או השירות או תוצאות בדיקה שהמוצר עמד בה, במטרה להוסיף אמינות לפרסומת. חשוב להקנות לממונה סמכות לדרוש, כשימצא זאת לנחוץ, ממי שבשמו נעשתה הפרסומת או ממי שהביא את הדבר לפרסום, להוכיח את קיום העובדות שפורטו, כדי לוודא שאמנם פורסמו כל העובדות הרלבנטיות או נמסרו במדויק. אם לא נמסרו פרטים רלבנטיים להצגת דעתו של הממונה תהא בכך ראייה לכאורה כי האמור בפרסום מטעה.

(ג) סעיף קטן (ג) בא למנוע הטעיה על ידי הצגת פרסומת בצורת מאמר או כתבה "אוביקטיביים".

"רוכלות" – פניה לצרכן במקום מגוריו או עבודתו, שעה שהעוסק כא אל הצרכן שלא לפי הזמנתו.

9. (א) השר רשאי לקבוע בצו טובין ושירותים שעוסק לא יקבע להם מחיר באשראי בעסקה עם צרכן אלא אם הודיע לו לגביהם מראש, בדרך שנקבעה באותו צו, פרטים אלה, כולם או מקצתם:

- (1) המחיר באשראי והמחיר במזומן;
- (2) שיעור הריבית, על פי חישוב שנתי, שבמחיר באשראי;
- (3) מוהותה וסכומה של כל תוספת אחרת למחיר;
- (4) שיעורי התשלום של המחיר באשראי, וכמקח אגב שכירות – של דמי השכירות, ומועדיהם;
- (5) כל תניה שעל פיה ייפגעו זכויות הצרכן, וכל ריבית או קנס שיוטל עליו, בשל אי-קיום תנאי מתנאי העסקה;
- (6) כל התניה על דיני הראיות, על סדרי הדין או על סמכות מקומית של בית המשפט;
- (7) כל פרט אחר.

(ב) השר רשאי בצו לקבוע טובין ושירותים אשר, אם נמכרו או ניתנו המורת מחיר לשיעורין, תהא חובה על העוסק להודיע בכתב לצרכן על כל תניה כמפורט בסעיף קטן (א) (4), (5) ו-(6) שנקבעה לעסקה.

10. נמצא כי ההפרש בין המחיר במזומן למחיר באשראי, או שיעור הריבית, או סכומה של תוספת אחרת, גדול למעשה מזה שעליו הודיע העוסק לפי סעיף 9, או כי המחיר לשיעורין גבוה מהמחיר במזומן, רשאי הצרכן לשלם לפי הסכום הנמוך, וזולת אם הוכיח העוסק כי מקור אי ההתאמה בטעות בתום לב שהצרכן יכול היה להבחין בה בנסיבות העסקה.

11. לא קיים העוסק את הוראותיו של צו שניתן לפי סעיף 9, רשאי בית המשפט, לפי בקשת צרכן ובהתחשב בנסיבות הענין, לרבות המועד בו הוגשה הבקשה, לבטל את העסקה ולצוות על החזרת גושא העסקה לעוסק והתמורה או חלקה לצרכן, ורשאי הוא לחייב את העוסק בהוצאות שנגרמו לצרכן וליתן כל הוראה אחרת שתיראה צודקת.

דברי הסבר

בתנאים קשים, בלי שהיה ער לצמר לו בשעה עשית העסקה.

אם לא מילא העוסק את תוכותיו לפי הצו, הרי בעסקה לכך שניתן להעמידו לדין יוכל הצרכן לשלם את הסכום הנמוך, וזולת אם היתה מצידו של העוסק טעות בתום לב שהצרכן יכול היה להבחין בה בנסיבות העסקה. הוראה אחרונה זו באה כדי למנוע ניצול לרעה של הזכות האמור רה שבידי הצרכן.

בנוסף על כך רשאי בית המשפט, על פי סעיף 11, לבטל את העסקה ולתת הוראות מתאימות לגבי החזרת הטובין לעוסק והתמורה שהצרכן כבר שילם, או חלקה, לצרכן. יש להדגיש כי הדבר נתון לשיקול דעתו של בית המשפט.

עובדה זו; ומחיר לשיעורין, שהוא מחיר שאינו משתלם במלואו במעמד כריתת ההסכם אך אין בו תוספת על המחיר במזומן בשל עובדה זו.

מקדמה היא כל תשלום לפני מסירת הנכס, ויכולה מקדמה להתקבל כשהמחיר הוא במזומן, באשראי או לשיעורין.

סעיפים סעיפים אלה מתירים לשר לקבוע בצו סוגי 9 ער 11 טובין ושירותים, שלגביהם תהיה קביעת מחיר באשראי או לשיעורין טענה מתן פרטים לצרכן כמפורט בסעיף.

הוראות סעיף זה באות לתגן על הצרכן הרוכש באש- יאי או לשיעורין מפני דרישה לשלם בריבית גבוהה או

הודעת פרטים בעסקת אשראי

נקיבת הפרש כחוב

אי-קיום צו

12. התנה העוסק, בעסקה באשראי או בעסקה שהמחיר בה הוא מחיר לשיעורין, כי הנכס יחולט אם יפגור הצרכן בתשלום שיעור אחד – התנאי בטל, זולת אם היתה העסקה מסוג עסקאות שהשר קבע בצו שהן ניתנות לביטול בשל פיגור כאמור ונתמלאו התנאים לכך שבאותו צו.

13. (א) השר רשאי לקבוע בצו עסקאות שבהן לא יהא רשאי העוסק לקבל מקדמה מצרכן בשיעור העולה על זה שנקבע בצו, אלא כתנאים מסויימים שקבע בצו או אם נתן לצרכן ערובה כפי שנקבע בצו.

(ב) שילם הצרכן מראש את התמורה, כולה או מקצתה בעסקה מן העסקאות שנקבעו בצו על פי סעיף קטן (א), והנכס לא סופק לו או השירות לא ניתן לו בשל טעמים שהמוכר או נותן השירות אחראים להם תוך שבועיים מיום שהוסכם עליו, ואם לא הוסכם – תוך שלושה חדשים מיום התשלום, יהא העוסק תייב בתשלום ריבית בשיעור הקבוע בסעיף 4(א) לחוק פסיקת ריבית והצמדה, תשכ"א-1961, מיום תום השבועיים או שלושת החדשים ועד ליום ההספקה או מתן השירות בפועל.

(ג) לא נתן העוסק ערובה שהיה עליו לתתה לפי סעיף קטן (א), ישלם מיום קבלת המקדמה עד ליום ההספקה כפל הריבית שבסעיף קטן (ב) על האיחור האמור בסעיף הקטן האמור.

14. (א) בעסקה ברוכלות רשאי הצרכן לבטל את ההסכם –

(1) במכר – מיום עשיית הסכם עד שבעה ימים מיום מסירת הממכר;

(2) בשירות, אם טרם ניתן – תוך שבעה ימים מיום עשיית הסכם.

(ב) משבוטל ההסכם לפי סעיף קטן (א) (1) יחזיר הרוכל לצרכן את מה שקיבל לפי ההסכם והצרכן יחזיר לרוכל את הטובין, אולם אם חלה הרעה ניכרת במצב הטובין רשאי הרוכל לנכות ממה שקיבל את הסכום שבו פחת ערכם של הטובין.

(ג) הוראות סעיף זה לא יחולו על עסקה בטובין פסידים.

ד כ ר י ה ס כ ר

ייקלע לקשיים כספיים ולמנוע שכספו של הצרכן יהא מונח על קרן הצבי.

סעיפים 14 מאפשר לצרכן בעסקה ברוכלות 14 ו-15 לחזור בו מההסכם תוך שבעה ימים מיום מסירת הטובין, ובשירות שטרם ניתן – תוך שבעה ימים מיום עשיית ההסכם. בעסקה שערכה עולה על 100 שקלים על הרוכל לתת הסבר בכתב לצרכן על זכויותיו אלה. לענין זה מוגדרת רוכלות כפניה לצרכן במקום מגוריו או עבודתו שלא לפי הזמנת הצרכן.

הוראות סעיף זה דרושות כדי למנוע רוכלים מלנצל תמימותם של צרכנים ולפתותם לרכוש מוצר או שירות שאין הם למעשה חפצים בו, או לרכוש מוצר שמחירו ברוכלות גבוה ממחיר השוק או שאיכותו נמוכה.

סעיף 12 עיף זה בא למנוע עוסקים מלבטל עסקה על סמך פיגור בתשלום אחד בלבד.

סעיף 13 עיף זה מאפשר לשר לקבוע בצו עסקאות שבהן אסור יהיה לעוסק לקבל מקדמה בשיעור העולה על הקבוע באותו צו, וכן תהא לו סמכות, באותם מקרים או במקרים אחרים, לחייב עוסק לתת ערובה לצרכן. הוראות סעיף זה דרושות כדי למנוע ממוכר, בעיקר במוצרים בני קימא, לנצל את היותו בלעדי בשוק או ספק עיקרי בו או היות השוק "שוק של מוכרים", ולדרוש מקדמות מעל הסביר קודם האספקה. כן יאפשר הסעיף לחייב מוכרים, במוצרים שבהם המק"דמה הניתנת היא בסכום גבוה יחסית, לתת ערובה מסוג שייקבע בצו, כדי למנוע הפסד כספי מהצרכן אם העסק

15. רוכל כאמור בסעיף 14 ימסור לצרכן הסבר לגבי זכויות הצרכן לפי סעיף 14; לגבי עסקה שסכומה עולה על 100 שקלים יתן הרוכל לצרכן הסבר בכתב; לענין זה רשאי השר לקבוע -

הסבר בעסקה
רוכלות

(1) פרטים שייכללו בהסבר והדרך לנתינתו;

(2) באישור ועדת הכלכלה של הכנסת - סכום גבוה מ-100 שקלים.

16. (א) עוסק שהודיע ברבים או במקום העסק על מכירה מיוחדת יבחר אילו טובין כלולים בה ואילו טובין אינם כלולים בה, את מחירם אצלו לפני המכירה ואת שיעור ההנחה או המחיר לאחר ההנחה.

מכירה מיוחדת

(ב) הודיע העוסק על התקופה שבה תימשך המכירה המיוחדת ורצה להפסיק אותה לפני תום התקופה, יודיע על כך בדרך שבה נתן את ההודעה הראשונה.

17. עוסק המודיע על מכירה בהנחה או מחיר מיוחד, של טובין פגומים, או של טובין שאיכותם נמוכה מהרגיל או שמתקרב מועד תפוגתם על פי דין או נוהג או המלצת היצרן, יכלול בהודעתו את סיבת ההנחה או המחיר המיוחד.

מחיר מיוחד

פרק ד': סימון טובין

18. (א) ראה השר שהדבר דרוש כדי להגן על הצרכן, רשאי הוא בצו כללי או לסוגים לחייב יבואן, יצרן או עוסק אחר לסמן על גבי טובין או במצורף להם פרטים או סימנים שיקבע בדבר מחיר הטובין לצרכן, תאריך ייצורם, מועד תפוגתם, הרכבם, משקלם, דרך השימוש בהם או זהות היצרן, היבואן, המפיץ או האורז, או כל פרט אחר שיש בו חשיבות לענין.

סימון טובין
ואריזתם

(ב) הסימון יהיה בעברית זולת אם נקבע אחרת.

(ג) ראה השר כי הדבר דרוש כדי להגן על הצרכן, רשאי הוא בצו כללי או לסוגים לקבוע חובה לארוז טובין בדרך, בצורה או באופן שנקבעו בצו.

(ד) לא ישתמש השר בסמכות לפי סעיף זה לגבי טובין שנקבעה להם חובת סימון או אריזה לפי חיקוק אחר לצורך הגנה על הצרכן.

דבריו הסבר

תרופות, סרטי צילום וכד'), יחייב החוק את המוכר לציין את סיבת ההחלה כך שהצרכן יהיה ער למגבלות שברכישו.

מעיינים מוצע להסמך את השר לחייב יבואן, יצרן 18 ו-19 או עוסק אחר לסמן על טובין פרטים שנקבעו או לארוז טובין בדרך מסוימת. סמכות זאת לא תופעל לגבי טובין שלגביהם נקבעה חובת סימון או אריזה על פי חיקוק אחר (בעיקר בתחום התרופות ומוצרי מזון מסוימים). הסימון דרוש כדי שהצרכן ידע את הפרטים העיקריים הדרושים לו, לשם כך מחייב החוק כי הסימון יהיה בשפה העברית זולת אם נקבע אחרת.

סעיף 16 מוצע לחייב בעל עסק לפרט בעת מכירה מיוחדת (מכירת "סוף עונה" וכד') אילו טובין כלולים במכירה, את המחיר האמיתי לפני ההנחה, את שיעור ההנחה ואת המחיר לאחר ההנחה. הוראה זו דרושה כדי למנוע מבעלי עסק להטעות את הצרכן בעת מכירה מיוחדת, כגון על ידי כך שהטובין שאינם במכירה יוצגו שלא בנפרד והצרכן יהיה סבור כי גם הם כלולים במכירה, או על ידי הצגת מחיר מטעה כמחיר לפני ההנחה כדי להגדיל באופן מלאכותי את ההנחה.

במקרים שבהם ניתנת הנחה על טובין בהיותם בעלי איכות נמוכה או משום שמועד תפוגתם קרב (שימורים,

(ה) נתן השר צו לפי סעיף זה החל על טובין בדרך כלל, ונכללה בצו הוראה הסותרת הוראת סימון או אריזה שבחיקוק אחר שנקבע לצורך הגנה על הצרכן – הוראות החיקוק האחר עדיפות.

איטורי מכירה,
יבוא והחזקה

19. לא ימכור עוסק, לא ייבא ולא יחזיק טובין שלא קויימה לגביהם חובה שנקבעה לפי סעיף 18.

פרק ה': הממונה על הגנת הצרכן

הממונה

20. השר ימנה ממונה על הגנת הצרכן; הודעה על המינוי תפורסם ברשומות.

הפקידי הממונה

21. (א) הפקידי הממונה יהיו –

- (1) לפקח על ביצוע הוראות חוק זה;
- (2) לטפל בתלונות שראה בהן ממש על הפרת הוראות חוק זה או על פגיעה אחרת בצרכן;
- (3) לערוך וליזום סקרים ומחקרים בענייני צרכנות;
- (4) לטפל בכל ענין אחר הקשור להגנת הצרכן ואשר לא הוטל בדין על רשות אחרת.

(ב) הגיעה לממונה תלונה בענין שבו לפי חיקוק יש לרשות אחרת סמכות פיקוח ונקיטת אמצעים בעקבות בירור תלונה, לא יטפל בתלונה קודם שנועץ באותה רשות ורשאי הוא להעבירה לאותה רשות.

(ג) העביר הממונה את הטיפול לרשות כאמור בסעיף קטן (ב), תודיע אותה רשות לממונה על תוצאות הטיפול.

פרק ו': סמכויות, ענשים ותרופות

סמכויות הממונה

22. ראה הממונה שהדבר דרוש לביצועו של חוק זה, רשאי הוא –

- (1) לחקור כל אדם הנוגע בענין הנחקר או שיש להניח שיש לו ידיעות בענין ולדרוש ממנו מסמכים, דוגמאות וידיעות הנוגעות לעניני החקירה, להיכנס לכל מקום שאינו בית מגורים בלבד ולערוך בו חיפוש אחר מסמכים, טובין ודוגמאות, ולתפוס כל דבר שיש יסוד סביר להניח שבו או לגביו נעברה, או שמתכוונים לעבור, עבירה על הוראות חוק זה;

דבריו הפבר

ריים, ולהגביר את מודעות הציבור לנושא. לצורך זה ניתנו לממונה סמכויות שאינן ניתנות כרגיל לרשויות מוסד-מכות, וביניהן – סמכות לקבל התחייבות מעוסק, שלא לחזור על נהגי מסחר פסולים, מלווה בערובה של עד 10,000 שקלים, וסמכות לפרסם ממצאי בדיקות שעורך ולפנות לבית משפט להוצאת צו מניעה. בנוסף לסמכויות אלה יהיו לממונה גם סמכויות חקירה ותפיסת מסמכים וטובין וסמכויות ביצוע נוספות.

סעיפים לשם ביצוע החוק יתמנה ממונה על הגנת הצרכן. הממונה יהיה הרשות שתטפל בכל הכרוך בביצוע חוק זה ואף בנושאים נוספים בתחום הגנת הצרכן אשר אין לגביהם גורם ספציפי האחראי על הגנת הצרכן במשרד ממשלתי או גוף ממלכתי אחר.

הסמכויות שהוענקו לממונה על פי החוק יקנו לו מעמד של רשות עצמאית היכולה לפעול ביעילות, לקדם את הגנת הצרכן בקרב משרדי הממשלה והגורמים הציבוריים.

(2) לערוך בדיקות של טובין או שירותים ולפרסם ממצאיהן, ובלבד שלא יעשה פרסום העלול לפגוע כאדם אלא אם ניתנה לאותו אדם הזדמנות לטעון טענותיו;

(3) להעמיד עוסק על חובתו להפסיק גוהגים שיש בהם לכאורה הפרת הנראות חוק זה או שלא להזר עליהם;

(4) לקבל מעוסק התחייבות לפי סעיף 28.

23. (א) לממונה ולמי שהוא הסמיך לענין זה יהיו סמכויות שוטר למניעת עבירות ולגילויין וסמכויות של קצין משטרה בדרגת מפקח לפי סעיף 2 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות) 3, וסעיף 3 לפקודה האמורה יחול על הודעה שרשמו.

(ב) על חיפוש ותפיסה לפי סעיף 22(1) יחולו הוראות סעיפים 26 עד 29 והפרק הרביעי לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט-1969, 4, בשינויים המחוייבים לפי הענין.

24. מי שעשה אחת מאלה, דינו - מאסר שנה או קנס 50 אלף שקלים:

(1) עבר על הוראה מהוראותיהם של פרקים ב', ג' ו-ד' או של תקנות שהות-קנו לפיהן;

(2) הפר התחייבות שנתן לפי סעיף 28(א) (2) או (3);

25. הורשע אדם בעבירה לפי סעיף 24, רשאי בית המשפט, בנוסף לכל עונש אחר, לצוות -

(1) כי טובין של הנאשם שבהם או לגביהם נעברה העבירה או דמי מכרם יחולטו, כולם או מקצתם;

(2) כי עסק של הנאשם ייסגר לתקופה שיקבע בית המשפט וכדרך שיקבע;

(3) כי רשיון שניתן לנאשם יבוטל או יותלה לתקופה שיקבע בית המשפט.

26. נעברה עבירה לפי חוק זה בידי חבר בני אדם, יאשם בעבירה גם כל אדם אשר בשעת ביצוע העבירה היה בו מנהל פעיל, שותף - למעט שותף מוגבל - או עובד מינהל בכיר האחראי לאותו תחום, אם לא הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ושנקט כל האמצעים הסבירים להבטחת שמירתו של חוק זה.

27. נעברה עבירה לפי חוק זה בידי עובד במהלך עיסוקו של מעבידו, או בידי מורשה כשהוא פועל בתחום תפקידו, יאשם בעבירה גם מעבידו או מרשהו, אם לא הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ושנקט כל האמצעים הסבירים להבטחת שמירתו של חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

יהיה בידי בית המשפט סמכות לחלט טובין, לסגור עסקים ולבטל רשיונות.

סעיפים מכוח שהעבירות על פי חוק זה הן בעיקרן עבירות כלכליות, מוצע כי הקנס הקבוע להן יהיה גבוה יחסית, 50 אלף שקלים. בנוסף לעונש

3 חוקי א"י, כרך א', פרק ל"ד, עמ' 439.

4 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 12, עמ' 284.

28. (א) היה הממונה סבור כי אדם עבר עבירה על הוראות חוק זה. רשאי הוא באישור התחייבות העוסק היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו לקבל ממנו התחייבות בכתב כלפיו —

(1) להימנע ממעשה, או מחדל המפורש בכתב ההתחייבות, אשר לדעת הממונה הוא מהווה עבירה לפי חוק זה; התחייבות לפי פסקה זו תהיה מלווה בערובה, בערבים או בלי ערבים, בסכום שלא יעלה על 10,000 שקלים ולתקופה שלא תעלה על שנתיים;

(2) להחזיר כסף או נכס לצרכן;

(3) לפרסם מודעות ברבים כפי שיוורה הממונה.

(ב) עוסק שנתן התחייבות כאמור בסעיף קטן (א) לא יינקטו כלפיו הליכים פליליים, לפי סעיף 24 בשל מעשה או מחדל ששימש עילה למתן ההתחייבות.

(ג) הורשע העוסק בעבירה שהתחייב להימנע ממנה לפי סעיף קטן (א)(1), רשאי בית המשפט לעשות זאת מאלה —

(1) לחלט את הערובה, כולה או מקצתה, ולא להטיל על הנאשם עונש נוסף;

(2) להטיל עונש בשל העבירה אך להשאיר את הערובה בתקפה בלי לחלטה;

(3) לחלט את הערובה, כולה או מקצתה, ולהטיל כל עונש אחר בשל העבירה.

29. נמכר נכס בידי בית משפט, לשכת הוצאה לפועל או רשות אחרת על פי דין, או בידי מי שמוכר מטעם המדינה נכס שהולט או נעזב לטובתה או נכס אחר שהמדינה לא רכשה אותו או לא השתמשה בו, לא יראו במכר עסקה לענין סעיפים 2, 4, 6 ו-7, ובלבד שההצעה למכירה גילתה את העובדה שמציעים למכירה נכסים מסוג זה והזהירה את הצרכן כי מהות התכונות העיקריות לגביהן אינה ידועה וכי הרשות אינה נושאת באחריות להן.

30. לפי בקשתם של היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו או הממונה, רשאי בית המשפט —

(1) לצוות על כל אדם להימנע ממעשה שיש בו עבירה לפי חוק זה ולתת ערובה לכך;

ד ב ר י ה ס ב ר

נכסים שהגיעו לידי המדינה כתוצאה מהחרמה או נטישה ונכסים אחרים הנמכרים בידי המדינה והיא לא רכשה אותם או לא השתמשה בהם. הפנור מותנה בכך כי הצעת המכירה תגלה את העובדה שמוצע נכס מסוג זה ותזהיר את הצרכן לגבי תכונות חשובות בנכס שאין לרשות ידיעה עליהן ושאינה נושאת באחריות להן, כדוגמה למכירות מסוג זה ניתן להביא את מכירתיה של יחידת המכירות במשרד הבטחון.

סעיפים מתן תרופות אורחיות בידי הצרכן הנסגע 30 עד 33 מאפשר לי לשפות עצמו בקלות יחסית על הנוק שגורם לו כתוצאה מהמעשה או המחדל שנעשה בניגוד להוראות פרקים ב' עד ד'.

סעיף 32 נתן בידי בית המשפט סמכויות ביטול עסקה בדומה לאלה שבחוק תחזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970, ובחוק החזים (חלק כללי), תשל"ג-1973, בהרחבה מסויימת. ההרחבה היא בעיקר בכך שעל פי

סעיף 28 החוק יתן בידי הממונה מכשיר שיקל עליו את ביצוע החוק, אולם הוא לא יחייב העמדה לדין של כל מי שעובר על הוראות החוק, לפי הוראות סעיף זה רשאי הממונה להסכים לקבל התחייבות ממי שעבר על הוראות החוק, להימנע ממעשה כמפורט בכתב הערובה, להחזיר כסף או נכס לצרכן או לפרסם מודעות שבהם יתקן את ההטעיה או יודיע הודעה אחרת הררושה בנסיבות הענין.

אם נתן הערובה יועמד לדין על מעשה או מחדל המפורטים בכתב הערובה, יהיה בית המשפט רשאי לחלט את הערובה או חלק ממנה או להטיל עונש על העבירה הנוספת ולהשאיר את הערובה בתקפה, או להטיל עונש גם לחלט את הערובה.

סעיף 29 בא להוציא מתחולת סעיפים 2, 4, 6 ו-7 מכירות הנעשות בידי גופים ממלכתיים מסויימים (בתי המשפט, הוצאה לפועל) וכן מכירות של

(2) לצוות על כל פעולה הדרושה למניעת עבירה כאמור.

31. דין מעשה או מחדל בניגוד לפרקים ב', ג' או ד' כדין עוולה לפי פקודת הנוזיקין [נוסח חדש].⁵ פיצויים
32. (א) נמכר נכס והוברר כי נעשה לגביו מעשה או מחדל שיש בו משום הטעיה או עושק כאמור בחוק זה, והם מהותיים בנסיבות הענין, ובהטעיה – אף אם לא המוכר היה המטעה, רשאי הצרכן, תוך שבועיים מיום המכירה, לבטל את המכר בהודעה בכתב למוכר; בית המשפט רשאי, מטעמים מיוחדים, לבטל את המכר גם אחרי התקופה האמורה.
- (ב) בוטל המכר כאמור בסעיף קטן (א), יחזיר המוכר לקונה תוך שבועה ימים מיום שקיבל הודעה על הביטול את התמורה שקיבל, והקונה יחזיר למוכר את הנכס; עשה הקונה בינתיים שימוש בנכס, אשר הפחית באופן ניכר מערכו או גרם לו נזק, רשאי המוכר לנכות מן התמורה המוחזרת את הסכום שבו פחת שווי הנכס לעומת שוויו בעת המכירה.
- (ג) השר רשאי בתקנות לקבוע פרטים אשר אי-גילויים לצרכן ישמש לו עילה לביטול המכר; הוראות סעיף זה יהיו אף על ביטול כאמור.
33. (א) בית המשפט רשאי, בעקבות הרשעה או חיוב לפי חוק זה, לצוות שפסק דין תלוט או תמציתו, או תיקון לפרסום מטעה, יפורסמו ברבים, בצורה ובאופן שיקבע, ולהורות מי ישא בהוצאות הפרסום.
- (ב) הורה בית המשפט שהנאשם ישא בהוצאות הפרסום, יהא דינו כדין קנס שהטיל בית המשפט.
34. הוגש עותק של עתון או של דבר-דפוס אחר המופץ ברבים שבו נדפס פרסום מטעה, ישמש הדבר ראיה לכאורה שאכן נעשה הפרסום באותו עתון או דבר דפוס.
35. באישום על עבירה לפי הוראות פרקים ב', ג' או ד' או תקנות לפיהן תהא זו הגנה לבאשם אם יוכיח כי לא ידע ולא היה עליו לדעת כי היה במכר או בשירות משום הפרה של ההוראות האמורות.

ביטול מכר

פרסום פסק דין או תיקון פרסום

ראיה לפרסום

הגנה באישום

דברי הסבר

הגנות אלא במקרים מסויימים שהדבר נזכר במפורש. יסוד תפישה זו בכך שאם נזק, הרי אף אם לא היתה כל כוונה רעה מצדו של העוסק, צודק יותר שהנוק יפול עליו מאשר על הצרכן.

שנתה הדבר כאשר מדובר בעבירה פלילית. במקרה כזה יוכל העוסק להשתחרר מאחריות פלילית אם יוכיח שלא ידע ולא היה עליו לדעת שבמכר או בשירות היתה הפרה של הוראות חוק זה.

סעיף זה, גם אם המוכר עצמו אינו זה שהטעה, העסקה ניתנת לביטול. כן מוצעים הליכים ומועדים המקילים עם הצרכן ומבהירים את העילות שעל סיון ניתנת העסקה לביטול.

סעיף 35 התפישה הכללית שביסוד החוק היא כי הטעיית הצרכן, עושק הצרכן ומעשים או מחדלים אחרים האמורים בחוק הם עוולה אזרחית ויש לפצות את הצרכן על הנוק שגרם לו, בלי לתת לעוסק

5 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 10, עמ' 266.

36. לענין סמכויותיהם של רשות המכס ושל פקידי המכס, יראו יבוא בניגוד לסעיפים 2(ב) ו-19 כעבירה על דיני המכס, ופקיד המכס יהא רשאי לתפוס את הטובין שנעברה העבירה בהם או לגביהם בחזקת טובין מחולטים כמשמעותם בפקודת המכס⁶.

פרק ז': הוראות שונות

37. הוראות חוק זה יהולו על אף כל ויתור או הסכם נוגד. **החוק מחייב**

38. (א) השר ממנה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו. **ביצוע ותקנות**
 (ב) תקנות לפי חוק זה שנתייחדו לענין גכסים או שירותים שבשטח פעולתו של משרד ממשרדי הממשלה יותקנו בהתייעצות עם השר הממונה על אותו משרד.

39. הממונה רשאי לאצול סמכויות הנתונות לו לפי חוק זה. חוק מסמכויות לפי סעיפים 22(4) או 30. לערוב מדינה אחר. **סמכות הממונה לאצול**

40. בטלים - **ביטול**

- (1) חוק המסחר ברכב משומש, תשל"ז-1977;
- (2) סעיפים 29א עד 129 לחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ח-1957;
- (3) הגדרת "סימן מסחרי" בסעיף 2 וכן סעיפים 13(א), (ב) ו-(ה), 4, 5, 8, 9 ו-15א עד 115 לפקודת סימני סחורות⁷.

41. חוק זה בא להוסיף על כל דין ולא לגרוע ממנו. **שמירת דינים**

42. לענין חוק זה דין המדינה כעוסק כדין כל עוסק אחר. **דין המדינה**

43. תחילתו של חוק זה שלושה חדשים מיום פרסומו. **תחילה**

דבריו הסבר

לפקודה האמורה קובעים את דרך הטיפול בטובין מחר לטים ודרך התביעה להשבתם.

37. כדי למוע מצוסקים לעקוף את הוראות החוק על ידי השנת הסכמת הצרכן על הסכמה ליתור על זכויותיו על סיו, מוצע לקבוע כי לא יהיה תוקף ליתור כזה.

סעיף 36. סעיף זה מחיל את הוראות החוק המוצע על עבירות ביבוא אם הטובין מיובאים אגב הטעיה או בניגוד לצו החל על הסימון, ומאפשר להפעיל את סמכויות המכס לגבי חילוט הטובין ועשייה במחולטים.

על-פי סעיף 188 לפקודת המכס רשאי פקיד מכס לתפוס טובין שהם מחולטים. סעיפים 190, 191 ו-192

⁶ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 3, עמ' 39.
⁷ ס"ח תשל"ז, עמ' 220.
⁸ ס"ח תשי"ח, עמ' 24; תשל"ב, עמ' 97.
⁹ חוקי איי, כרך ב', פרק צ"א, עמ' 889.

